

Teresa Helena Kasprzycka-Guttman (1935-2009)

Teresa Helena Kasprzycka urodziła się 19 grudnia 1935 r. w Porębie (wtedy województwo krakowskie). Jej ojcem był Jan, a matką Wiktoria z domu Kosińska. Liceum ogólnokształcące ukończyła w Myślenicach i tam w 1953 r. otrzymała świadectwo maturalne. W tym samym roku podjęła studia w sekcji chemicznej Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Uniwersytetu Warszawskiego. Ćwiczenia wstępne z chemii analitycznej jakościowej rozpoczęła 23 września 1953 r., kolokwium kończące pracownię zdała 25 maja 1954 r. Pracę magisterską obroniła z wynikiem bardzo dobrym 7 lipca 1958 r. w działającym już od trzech lat Wydziale Chemii Uniwersytetu Warszawskiego. Była ostatnią z magistrantów prof. Wojciecha Świątosławskiego. Stopień doktora nauk chemicznych został jej nadany 24 października 1966 r. Habilitowała się w 1977 r., tytuł jej pracy habilitacyjnej brzmiał „Charakterystyka termodynamiczna układów dwuskładnikowych o składnikach polarnych typu zasada pirydynowa – n-alkohole alifatyczne,„. Akt nadania tytułu profesora wręczył jej prezydent RP 28 lutego 1995 r.

Mgr T. Kasprzycka rozpoczęła pracę zawodową w 1958 r. w Katedrze Technologii Chemicznej Wydziału Chemii UW na stanowisku asystenta. Następnie awansowała na stanowiska: starszego asystenta (1959-1967), adiunkta (1968-1977), docenta (1978-1992), prof. UW (1992-1995) i profesora zwyczajnego (1995-2005). Była kierownikiem Katedry do czasu jej rozwiązania (1979-1981). Potem do emerytury w 2005 r. kierowała Zakładem Dydaktycznym Technologii Chemicznej i Pracownią Fizykochemicznych Podstaw Technologii Chemicznej.

Jej specjalizacją jako chemika była termodynamika roztworów i termochemia, w późniejszych latach także chemia biologiczna. Badania prowadzone w kierowanej przez nią Pracowni dotyczyły m.in. oddziaływań międzycząsteczkowych w roztworach nieelektrolitów niskocząsteczkowych. Wśród nich można wymienić węglowodory alifatyczne i aromatyczne, zasady pirydynowe, alkohole alifatyczne i inne. Prowadzone były pomiary nadmiarowych funkcji termodynamicznych (objętości mieszania, ciepła mieszania, potencjały chemiczne i Gibbsa). Weryfikowano modele cieczy i badano kinetyki termicznego utleniania olejów roślinnych. Część badań była związana z opracowaniem technologii wydzielania różnych składników z frakcji odpadowych (np. kwasu cytrynowego, mlekowego lub glukonowego z pozostałości pofermentacyjnych). Badano też surowce naturalne pod kątem wydzielania z nich np. β -karotenu lub sulforafanu. Zadania te, mające charakter prac podstawowych, realizowano we współpracy z instytutami branżowymi.

Na zainteresowanie prof. Kasprzyckiej-Guttman chemią biologiczną wskazują przyznane jej granty, część z nich otrzymała już po przejściu na emeryturę: „Izotiocyaniany jako blokery metabolizmu wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych” (2006-2007), „Badanie własności chemoprewentynowych i mechanizmu działania analogów sulforafanu” (2004), „Badanie cytotoksyczności selolu na komórki wykazujące oporność wielolekową” (2004). Wiele publikacji prof. Kasprzyckiej-Guttman powstało w Narodowym Instytucie Leków, w latach 2000-2009 zorganizowała ona tam Pracownię Mikroskopii Konfokalnej.

W okresie swej działalności naukowej była autorką lub współautorką blisko osiemdziesięciu prac naukowych (zawarte są one w spisie publikacji Zakładu Dydaktycznego Technologii Chemicznej) oraz kilku książek i podręczników. Miała swój udział w siedmiu patentach i napisała wiele ekspertyz i recenzji. Odbyła liczne staże naukowe na uniwersytetach, głównie w Europie. Miała kontakty z uniwersytetami w: Kanadzie, Izraelu, Europie i Stanach Zjednoczonych. Była czynnym uczestnikiem wielu konferencji naukowych krajowych i zagranicznych.

Przez blisko pięćdziesiąt lat pracy na Wydziale Chemii UW, a było to główne miejsce zatrudnienia prof. Kasprzyckiej-Guttman jako nauczyciela akademickiego, prowadziła ona wszystkie rodzaje zajęć dydaktycznych. Była asystentem na pracowni kursowej, kierowała pracownią specjalizacyjną, prowadziła wykłady specjalizacyjne i kursowe. Kierowała pracami magisterskimi, było ich ponad sześćdziesiąt. Wypromowała też siedmiu doktorów. Pełniła także funkcje społeczne. Była członkiem uczelnianej Komisji BHP, społecznym inspektorem BHP na Wydziale Chemii UW, pracowała w komisji mieszkaniowej Związku

Nauczycielstwa Polskiego (ZNP), była opiekunem studentów zagranicznych mieszkających w akademikach, a przez dwa lata sprawowała opiekę nad żeńskim Domem Studenta. Aktywnie udzielała się w pracach ZNP. Wielokrotnie była opiekunem studentów poszczególnych lat studiów na Wydziale Chemii.

Działalność prof. Teresy Kasprzyckiej-Guttman była zauważana i doceniana, świadczą o tym liczne nagrody naukowe i dydaktyczne różnych stopni przyznane przez Ministra, Rektora lub Dziekana. Była też odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i Złotą Odznaką ZNP.

Zmarła 5 grudnia 2009 r. Spoczywa w Warszawie na Starych Powązkach w kwaterze 284.

Opracował Zbigniew Wielogórski

1. Archiwum Wydziału Chemii Uniwersytetu Warszawskiego
2. A. Kasprzycka „Wspomnienie o Teresie Kasprzyckiej-Guttman”, *Gazeta Myślenicka* nr 1 z dnia 14.01.2016 r. <http://www.gazeta.myslenice.pl/serwis/archiwum/2016/1/Wspomnienie-o-Teresie-Kasprzyckiej-Guttman.html> [dostęp 04.05.2017]
3. Teresa Kasprzycka-Guttman, Wikipedia https://pl.wikipedia.org/wiki/Teresa_Kasprzycka-Guttman [dostęp 04.05.2017]
4. Pracownia Fizykochemicznych Podstaw Technologii Chemicznej, spis publikacji zawierający m.in. prace T. Kasprzyckiej-Guttman <http://chem.uw.edu.pl/people/AMyslinski/nowy/publikacje.html> [dostęp 04.05.2017]
5. „Współcześni uczeni polscy. Słownik biograficzny, tom II H-Ł”, str. 287, Ośrodek Przetwarzania Informacji 1999